

Nr 54.

Av herrar **Borell** och **Lindgren**, om höjning av tullsatserna för vissa fajans- och porslinsvaror.

1.

Genom motioner väckta inom andra kammaren åren 1932 och 1933 (nr 322/1932 och nr 182/1933) har frågan rörande ökat tullskydd för porslinsindustrin underställts riksdagens prövning. 1932 års motion, i vilken föreslogs en höjning av samtliga tullsatser för porslins- och fajansvaror till dubbla eller tredubbla beloppet, avböjdes av riksdagen under hänvisning till att frågan vore föremål för tullkommitténs utredning. I en reservation till utskottsutlåtandet hade sex ledamöter, under framhållande av att införseln av äkta porslin för hushållsbruk högst väsentligt ökats sedan år 1913, ansett, att »utskottet bort föreslå riksdagen att komma den betryckta industrien till hjälp genom att åtminstone i någon mån öka skyddet för den mera lyxbetonade delen av tillverkningen, nämligen beträffande det äkta porslinet». Reservanternas förslag innebar en höjning med 50 procent av tullsatserna för äkta porslin, avsett för hushållsbruk. Motionärerna vid 1933 års riksdag upptogo detta förslag som sitt, utökat med en höjning till det dubbla av tullen för hushållsvaror av fajans. Denna gång avstyrktes motionen av utskottet under hänvisning dels till att, innan tullhöjning genomfördes, åtgärder syntes bära vidtagas till nedbringande av de med porslinsvarornas försäljning förenade kostnaderna och dels till att de nuvarande tullsatserna »av handelspolitiska skäl befunnits bära lämnas orubbade».

När vi, trots vad som sålunda förevarit, tillåta oss att härmed ånyo underställa riksdagen frågan om ökat tullskydd för porslinsindustrin, så sker detta, enär industriens ställning är sådan, att den tvingar till snara och effektiva åtgärder av tullpolitisk art.

2.

En översikt av den svenska porslinsindustriens utveckling under den senaste perioden jämförd med förhållandena före världskriget erbjuder betydande svårigheter, icke blott på grund av penningvärdets växlingar utan ock enär den officiella industristatistiken icke bygger på fullt jämförbara och på enhetligt sätt specificerade siffror. Då en dylik översikt emellertid är en viktig förutsättning för att skapa klarhet vid bedömandet av pors-

linsindustriens förhållanden och icke minst för en objektiv prövning av frågan om industriens tullskydd, skola till en början några uppgifter meddelas till belysande av de förändringar i porslinsindustriens produktion, som kännetecknat det senaste decenniet.

Industristatistiken för år 1913 skiljer i sina summariska uppgifter om arbetarantal och tillverkningsvärde ej mellan å ena sidan porslins- och fajansfabriker och å andra sidan kakelfabriker. Gruppen »porslins- och kakelfabriker» redovisas med 36 arbetsställen, 3,217 arbetare och ett tillverkningsvärde av 7,6 miljoner kronor. Först år 1914 skiljas kakelfabrikerna ut ur gruppen, som därefter omfattar endast porslins- och fajansfabrikerna. Från och med år 1913 kan emellertid produktionen av dels porslin och dels fajans följas någorlunda exakt, ehuru i hithörande siffror redovisas även en del andra fabrikat, såsom t. ex. isolatorer, utan att det kan avgöras, om dessa förts till porslin eller fajans. Gemensam för hela statistiken är dess brist på kvantitetssiffror: produktionsvolymen anges endast med dess värde i kronor. En jämförelse för en längre period måste därför åtminstone kompletteras med en omräkning av värdebeloppen efter varje års prisindex. I nedanstående tablå ha för sådant syfte använts kommerskollegiets indextal för grosshandelspriser, där basåret är 1913. Vid läsandet av tablån bör ihågkommas, att detaljsiffrorna för fajans och äkta porslin av skäl, som ovan angivits, tillsammans äro något högre än de för industrien redovisade tillverkningsvärdena.

Tab. 1. Sveriges porslinsfabriker och deras produktion.

År	Arbetsställen	Arbetarantal	Tillverkningsvärde		Fajans		Äkta porslin	
			1,000 kr.	1913 = 100	1,000 kr.	1913 = 100	1,000 kr.	1913 = 100
1913	—	—	—	—	4,045	4,045	1,826	1,826
1914	6	2,431	5,712	5,100	3,783	3,378	1,779	1,588
1923	7	2,269	10,612	6,510	7,536	4,623	3,462	2,124
1926	7	2,100	8,611	5,779	6,587	4,421	3,048	2,046
1927	6	1,932	7,812	5,351	5,319	3,643	3,552	2,433
1928	6	1,955	8,375	5,659	5,459	3,689	3,807	2,572
1929	6	2,019	8,368	5,977	5,532	3,951	3,803	2,716
1930	6	2,128	8,957	7,342	5,779	4,737	4,162	3,411
1931	7	2,064	8,144	7,337	5,715	5,149	3,425	3,086
1932	—	—	—	—	4,230	3,881	3,710	3,467

Den huvudtendens, som kan utläsas ur denna tablå, är en i stort sett relativt jämn produktion av fajans, medan tillverkningen av äkta porslin avsevärt stegrats. Skulle en generell slutsats utan vidare dragas av dessa siffror, så bleve denna, att porslinsindustrien utvecklats någorlunda gynn-

samt i det att den i jämförelse med förkrigsåren kunnat öka totalproduktionens värde. En närmare granskning av materialet och särskilt av frågan om industriens försäljning i förhållande till den inhemska konsumtionens omfattning skall dessvärre giva en annan bild av läget. Det gäller då först att granska uppgifterna angående införseln till vårt land av porslin och fajans.

3.

Handelsstatistiken redovisar i anslutning till tulltaxans uppställning porslins- och fajansvaror i tre huvudrubriker, nämligen prydnadssaker, varor av äkta porslin samt varor av fajans. Under sistnämnda position inbegripes även krukmakargods och kakel, varav importen emellertid är så obetydlig, att de till rubriken hänfödda varorna säkerligen i huvudsak utgöras av fajans. Införseln av porslins- och fajansgods uppdelas var för sig i varor »för hushållsbruk» och av »andra slag». I nedanstående tablå (tab. 2) har en sammanställning verkställts av uppgifterna rörande importens värde för åren 1913 och 1928—1932, varvid varorna fördelats på de båda huvudgrupperna porslin och fajans, samt särskilt angivits den utsträckning, i vilken hushållsgods förekommit.

Tab. 2. Sveriges import av porslin och fajans (1,000 kronor).

År	Äkta porslin		F a j a n s		Total import
	Totalt	För hushållsbruk	Totalt	För hushållsbruk	
1913	542	378	1,194	645	1,736
1928	4,218	3,710	2,897	1,257	7,115
1929	4,521	3,961	2,866	987	7,387
1930	4,621	4,094	2,592	900	7,213
1931	3,757	3,351	2,504	878	6,261
1932	2,392	2,141	2,088	738	4,480

Tablån visar, att införseln starkt stegrats vid en jämförelse med tiden före kriget. Visserligen representera depressionsåren efter 1930 någon regress, men nämnda år hade införseln — med hänsyn tagen till penningvärdets förändring — ökat till 360 procent av 1913 års siffra. Utvecklingen har emellertid varit i hög grad oenhetlig, i det att importen av äkta porslin har gått upp i vida hastigare takt än av fajans. År 1930 hade porslinsinförseln stegrats i proportionen 10: 85 mot år 1913, medan motsvarande tal för fajansen var 10: 22. Således i förra fallet en dryg åttadubbling, i

senare fallet en dubbling. Under det att år 1913 över två tredjedelar av importen kom på fajansen, så nådde denna år 1930 till föga mer än en tredjedel. Här har således icke blott försiggått en mycket betydande totalökning av införseln till Sverige av porslinsvaror, utan samtidigt har skett en förskjutning i införselns sammansättning, varigenom det äkta porslinet av utländskt ursprung blivit en konkurrent av för varje år ökad styrka för den inhemska varan.

Denna utveckling framträder än tydligare, om någon uppmärksamhet ägnas åt tablåns siffror rörande importen av för hushållsbruk avsedda varor. Medan dessa numera utgöra i genomsnitt nio tiondelar av hela importen av äkta porslin, så stannar motsvarande tal för fajansvarorna vid omkring en tredjedel, och ha kurvorna i detta fall förlupit uppåt för den förra och nedåt för den senare varan. I själva verket är det så, att införseln i fråga om äkta porslin i huvudsak gäller varor för hushållsbruk, medan den på fajansens område har sin största betydelse för andra varor, nämligen i främsta rummet sanitetsgoods. Då den svenska produktionen till övervägande del avser tillverkning av varor för hushållsbruk, följer härav, att den utländska konkurrensen har sin största betydelse för det äkta porslinets vidkommande, så mycket mer som det är för hushållsbruk avsedda varor av detta slag, vilkas import sedan tiden före kriget gått språngartat i höjden och framför allt skapat de svårigheter, som känneteckna den nuvarande situationen.

En närmare analys av produktionsorterna för de artiklar, som konkurrera med de svenska alstren, kan, såsom av det nu anförda framgår, inskränkas till hushållsvarorna. De äro i handelsstatistiken uppdelade på två rubriker, av vilka den ena redovisar den vita eller enfärgade och den andra den två- eller flerfärgade varan. En sammanställning av hithörande uppgifter för åren 1913 och 1930/1932 har verkställts i tab. 3.

Tablån visar, att Tyskland före kriget var den helt dominerande exportören till vårt land av såväl äkta porslin som fajans. Dess andel täckte bortåt 80 procent av införseln. Under de senare åren har denna ställning starkt rubbats, särskilt i fråga om det äkta porslinet. Medan Tysklands andel av importen för denna vara år 1932 sjunkit till föga mer än en tredjedel, har Tjeckoslovakien ryckt upp till ungefärlig jämnhöjd med Tyskland, följt av Japan, som nådde upp till en femtedel av införseln av äkta porslin. Tysklands andel av fajansimporten stannade år 1932 vid omkring hälften, under det att Finland ryckt fram på andra plats, fyllande en fjärdedel av införseln. Även här har Tjeckoslovakien uppträtt som ny exportör, ehuru dess andel tillsvicare stannat vid en tiondel. De länder, med vilka den svenska porslinsindustrien numera har att kämpa i den häftigt skärpta konkurrensen om den inhemska förbrukningen, äro således, utom Tyskland, framför allt Tjeckoslovakien, Finland och Japan. I det följande skola beröras de särskilda omständigheter, som berett dessa länder möjlig-

Tab. 3. Importen av porslin och fajans för hushållsbruk, fördelad på ursprungsländer.

	1913	1930	1931	1932	1913	1930	1931	1932
	1,000 kronor				%	%	%	%
<i>Äkta porslin för hushållsbruk.</i>								
Tyskland	298	2,083	1,418	793	78.8	50.9	42.9	37.0
Tjeckoslovakien	—	1,272	1,174	721	—	31.1	35.5	33.7
Japan	18	431	488	428	4.8	10.5	14.7	20.0
Danmark	37	175	148	106	9.8	4.3	4.5	5.0
Övriga länder	25	132	79	93	6.6	3.2	2.4	4.3
Summa	378	4,093	3,307	2,141	100.0	100.0	100.0	100.0
<i>Fajans för hushållsbruk.</i>								
Tyskland	497	630	635	374	77.0	69.9	72.5	50.7
Tjeckoslovakien	—	82	94	68	—	9.1	10.7	9.2
Finland	—	—	—	180	—	—	—	24.4
Storbritannien	53	69	52	72	8.2	7.7	5.9	9.8
Danmark	50	47	18	10	7.8	5.2	2.1	1.3
Frankrike	—	36	10	—	—	4.0	1.2	—
Nederländerna	24	10	15	—	3.7	1.1	1.7	—
Övriga länder	21	27	52	34	3.3	3.0	5.9	4.6
Summa	645	901	876	738	100.0	100.0	100.0	100.0

heter att vinna insteg på en marknad, där deras varor tidigare varit så gott som helt obefintliga.

Exporten från Sverige av porslinsvaror är i jämförelse med importen av helt underordnad betydelse. Dess värde har under det senaste decenniet oftast stannat vid eller under en tiondel av införselns belopp. Den alldeles övervägande delen av utförseln kommer på fajansen och framför allt på två- eller flerfärgade varor för hushållsbruk. Lejonparten går till Danmark och Norge.

4.

Sammanfattas de nu återgivna statistiska huvudsiffrorna, kan en uppfattning beredas rörande den omfattning, i vilken å ena sidan svensk och å andra sidan utländsk produktion tillgodoser vårt lands konsumtion av porslin och fajans, varjämte en överblick kan vinnas av den förändring, som inträtt i den inhemska industriens ställning på marknaden. Med hänsyn till att utvecklingen förlupit väsentligt olika för äkta porslin och för fajans har sammanfattningen, som redovisas i tab. 4, verkställts särskilt för vardera varuslaget.

Tab. 4. Sveriges förbrukning av äkta porslin och fajans.

Å r	Produk- tion	Införsel	Export	Förbruk- ning	Produk- tion	Införsel
	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	1,000 kr.	i % av förbrukning	
<i>Äkta porslin.</i>						
1913	1,826	542	13	2,355	77.5	23.0
1928	3,807	4,218	37	7,988	47.7	52.8
1929	3,803	4,521	43	8,281	45.9	54.6
1930	4,162	4,621	63	8,720	47.7	53.0
1931	3,425	3,756	43	7,138	48.0	52.6
1932	3,710	2,391	24	6,077	61.0	39.3
<i>Fajans.</i>						
1913	4,045	1,194	228	5,011	80.7	23.8
1928	5,459	2,897	515	7,841	69.6	36.9
1929	5,532	2,866	589	7,809	70.8	36.7
1930	5,779	2,592	698	7,673	75.3	33.8
1931	5,715	2,504	576	7,643	74.8	32.8
1932	4,230	2,088	491	5,827	72.6	35.8

Av siffrorna framgår, att medan före kriget produktionen av äkta porslin fyllde 78 procent och av fajans 81 procent av den inhemska förbrukningen, så hade omkring år 1930 läget för det äkta porslinets vidkommande försämrats så starkt, att tillverkningen täckte mindre än hälften, under det att fajansfabrikationen tillgodosåg 70 à 75 procent av konsumtionen. Under år 1932 hade den tillfälligt minskade införseln av äkta porslin i någon mån förbättrat siffran, vilken emellertid alltjämt låg avsevärt under förkrigstidens tal. *I stort sett kan sägas, att mer än halva förbrukningen av äkta porslin och drygt en tredjedel av fajanskonsumtionen numera fylles av utländsk vara.*

5.

Det är uppenbart, att det sålunda belysta tillbakaträngandet av den svenska porslinsindustrien från dess egen marknad haft ett avgörande inflytande på gestaltningen av rörelsens ekonomiska resultat.

En analys av de fem porslinsbolagens balansräkningar under år 1932 visar, att endast ett enda företag — ett av de mindre — gått med vinst, under det att de övriga antingen redovisat förlust eller ock varken vinst eller förlust. Utsträckes undersökningen till de senaste fem åren, fås följande siffror (tab. 5).

Tab. 5. *Porslinsbolagens kapitalavkastning åren 1928—1932.*

Å r	Eget kapital 1,000 kr.	Vinst 1,000 kr.	Vinst i % av eget kapital
1928	9,748	232	2.4
1929	10,002	405	4.1
1930	10,151	354	3.5
1931	10,223	127	1.2
1932	10,052	118	1.2
1928—1932	50,176	1,236	2.5

Den genomsnittliga avkastningen på det egna kapitalet i denna industri, vilket uppgår till omkrinn 10 miljoner kronor, har sålunda under femårsperioden stannat vid den mycket blygsamma siffran av 2.5 procent och har under de senaste fyra åren oavlatligt sjunkit. Den för år 1932 beräknade siffran av 1.2 procent skulle, om det enda vinstgivande företaget frånräknas, ha bytts i ett underskott av 0.4 procent.

Det svaga resultatet av rörelsen har företagens ledning i görligaste mån sökt motverka genom inskränkningar i driften, vilken ingalunda kunnat upprätthållas i ens närmelsevis full omfattning. I den utsträckning, som varit möjlig, har man sökt undvika ett decimerande av arbetarstyrkan, men i stället sett sig nödsakad minska arbetstiden. Enligt socialstyrelsens undersökningar av industriarbetarnas arbetstid och löneinkomster utgjorde medeltalet arbetstimmar per år och arbetare år 1932 i porslinsfabrikerna 1,592 mot 2,090 i genomsnitt för alla näringsgrenar. Under år 1933, då förhållandena i stort sett varit desamma som under år 1932, har arbetstidsförkortning med 8—11 timmar per vecka förekommit vid alla fabriker för hela eller större delen av året. Vid det största företaget med 732 arbetare uppgick arbetsveckan för flertalet till 37 timmar.

I längden är det givetvis icke gärna möjligt att driva fabrikerna med förkortad arbetstid. Alldeles bortsett från den ekonomiska konsekvensen för företagen betyder den minskning av veckoförtjänsterna, som flertalet arbetare för närvarande måste vidkännas, ett allvarligt äventyrande av deras levnadsstandard.

Såsom visats i den vid 1932 års riksdag väckta, tidigare omnämnda motionen (nr 322) om ökat tullskydd för porslinsindustrin, representera arbetslönerna omkring 70 procent av fabrikskostnaderna. Lönernas höjd utgör därför självfallet en faktor av avgörande betydelse för produktionens bärighet. Vid en jämförelse med löneläget inom industrien år 1913 kan konstateras en stegring år 1932 av 115 procent för de manliga och 132 procent

för de kvinnliga arbetarnas löner. Ehuru lönen under år 1933 något minskats, är den alltjämt högst väsentligt mycket större än den, som utgår i de länder, vilka erbjuda den svenska industrien den svåraste konkurrensen.

Den genomsnittliga löneinkomsten per timme (inklusive övertid m. m.) i den svenska porslinsindustrien utgjorde enligt socialstyrelsens tabeller år 1932 för män 116 och för kvinnor 71 öre. Samma år hade de manliga arbetarna i de tyska porslinsfabrikerna en lön av 71 och de kvinnliga av 42 pfennig, motsvarande i svenskt mynt ungefär 90 och 55 öre. De tjecko-slovakiska lönerna uppgingo enligt i en tidigare framställning till riksdagen meddelade uppgifter till omkring 50 procent av de svenska och rörande arbetslönerna inom den finska porslinsindustrien har inhämtats, att motsvarande tal är omkring 60 procent. Om de japanska arbetarnas löneinkomst är endast känt, att denna år 1932 utgjorde 1,77 yen per dag (lika för män och kvinnor), men då uppgifterna om arbetstidens längd äro växlande, kan någon exaktare beräkning av timinkomsten ej verkställas. Utgår man från en arbetsdag av 8 timmar, kan emellertid approximativt antagas, att timlönen rör sig kring högst 0,22 yen eller ungefär 25 öre. Sättes lönen för den svenske porslinsarbetaren år 1932 till 100, erbjuda följande siffror en ungefärlig jämförande bild av löneläget i de olika länder, vilkas konkurrens på vår marknad är av den största betydelsen.

	Män	Kvinnor
Sverige	100	100
Tyskland	78	77
Tjeckoslovakien	50	50
Finland	60	60
Japan	21	35

Dessa tal skulle närmast tyda på tvånget att sänka de svenska arbetslönerna mycket kraftigt för att bringa denna dominerande faktor i produktionskalkylen i en åtminstone någorlunda rimlig överensstämmelse med förhållandena hos konkurrenterna. Mycket lär emellertid icke stå att vinna på denna väg, och i varje fall är det uppenbart, att en lönedepressning, som kunde bringa ned nivån till jämnhöjd endast med den högsta utländska, d. v. s. den tyska, ligger utom de praktiska möjligheternas gräns. Vägande sociala synpunkter tala även mot försök i denna riktning. Under sådana omständigheter står icke någon annan utväg öppen för att åt den svenska industrien bevara och återerövra någon del av den inhemska marknaden än att öka dess nuvarande tullskydd.

6.

De tullsatser, som nu gälla för porslin och fajans, ha varit oförändrade alltsedan år 1892, således under en tidrymd av över fyrtio år. Den ändring, som då genomfördes, gällde det äkta porslinet, vars tullsatser höjdes

från 24 till 30 öre per kg. för vitt eller enfärgat och från 47 till 60 öre för flerfärgat porslin. De lägre tullarna hade varit gällande alltsedan 1870-talet. Förut voro tullsatserna avsevärt mycket högre — importen av flerfärgad fajans var förbjuden under förra hälften av århundradet, och tullen på äkta porslin utgick med 59 öre för vit eller enfärgad och med 88 öre per kg. för flerfärgad vara.

Den omvårdnad från statens sida, för vilken porslinsindustrien sålunda tidigare varit föremål, synes i den nuvarande situationen särskilt efterföljansvärd. Det är uppenbart, att ett tullskydd, som kunde vara tillräckligt för snart ett halvsekel sedan och som då gällde mot införseln från praktiskt taget ett enda land med vid denna tid i stort sett samma arbetskostnader som våra, måste befinnas otillräckligt, när allt flera länder börjat deltaga i den internationella konkurrensen och ett stort antal av dem har en lönenivå, som vida understiger den svenska. Inför denna konkurrens ha alla stater, som i detta avseende befinna sig i samma eller liknande läge som vi, icke tvekat att öka det åt den inhemska industrien tillmätta skyddet. Sålunda ställer sig en jämförelse mellan tullsatserna för den viktigaste varan, det dekorerade porslinet, i Sverige och vissa andra länder på följande sätt (tab. 6).

Tab. 6. Tullsatser för dekorerat porslin (per kg.).

	Äkta porslin		F a j a n s	
	i landets mynt	öre (ungefär)	i landets mynt	öre (ungefär)
Sverige	Kr. 0: 60	60	Kr. 0: 16	16
Finland	Fmk. 20: —	172	Fmk. 6: —	52
Danmark	Kr. 1: —	97	Kr. 0: 25	24
Norge	» 0: 99	98	» 0: 36	36
England	£ 1 ¹ / ₄ pr cwt	48	£ 1 ¹ / ₄ pr cwt	48

Med ett enda undantag — den engelska tullen för dekorerat äkta porslin¹ — äro sålunda de svenska tullsatserna de lägsta, och differensen är i flertalet fall högst avsevärd. I den hårda konkurrensen om marknaderna följes givetvis här såsom eljest inom handeln det minsta motståndets lag, och följderna har blivit, att de starkt expanderande och på export anlagda porslinsindustrierna i Tjeckoslovakien, Japan och Finland, understödda utom av ett lågt löneläge jämväl av exportpremier, valutaförmåner o. d., trängt in på vår marknad, där tullmuren är lägre än på de flesta andra håll.

¹ Tull på porslin har förut alls icke existerat i England, utan infördes först för några år sedan, ett i detta sammanhang särskilt anmärkningsvärt och för situationen karaktäristiskt faktum.

Vilja vi i fortsättningen möta detta anlopp och icke tvingas att ytterligare inskränka driften eller nedsöka arbetarnas löner, står icke någon annan utväg öppen än en höjning av tullskyddet.

Det förtjänar särskilt understrykas, att syftet med en tullhöjning för porslin ingalunda är åvägabringandet av en prisökning för de svenska produkterna. Den förbättring för vår porslinsindustri, som eftersträvas, skall icke vinnas på denna väg, utan såsom en följd av företagets möjlighet att fullt utnyttja sin produktionsförmåga. Det är på denna punkt den utländska konkurrensen framkallat den största skadan, och det viktigaste är att bereda förutsättningen för de svenska fabrikerna att åtminstone få fylla så stor del av den inhemska förbrukningen, som svarar mot deras fulla kapacitet. Det väsentligaste motivet för en ökning av tullskyddet är sålunda en önskan att ånyo kunna skaffa obeskjurna arbetstillfällen för fabrikernas arbetare, att icke längre behöva konsekvent minska arbetsveckornas timantal och årligen söka genomdriva sänkningar av arbetslönen. Får industrien arbeta för fullt, förbättras på effektivaste sätt dess räntabilitet och därmed dess möjlighet att skapa arbetstillfällen. Tullskyddets ökning skall främst vara en avvärjande åtgärd mot en utländsk invasion, som blivit möjlig tack vare lägre arbetskostnader, men icke en förevändning för att höja de svenska porslinsprodukternas pris.

7.

Vid ett närmare överbäggande av frågan, huru de nya tullsatserna lämpligen böra bestämmas, synes utgångspunkten böra vara, att en höjning ifrågasattes endast för de varugrupper, för vilka importen har nämnvärd betydelse. Såsom av den föregående framställningen torde framgå, gäller detta i främsta rummet äkta porslin för hushållsbruk. Visserligen är införseln av fajans för hushållsbruk avsevärt mindre omfattande, men då en tullhöjning endast för det äkta porslinet, medan status quo bevarades för fajansen, kan väntas bereda en särskild stimulans för införseln av det senare varuslaget, torde vid en tullhöjning fajansen icke kunna lämnas utanför. Däremot skulle en motsvarande åtgärd för andra varor än sådana, som avses för hushållsbruk, samt för prydnadsartiklar vara utan större praktisk betydelse.

Vid bestämmande av förhöjningens storlek torde lämpligen de förut återgivna exemplen från våra grannländer kunna tjäna som ledtråd. Såväl Danmark som Norge ha, väsentligen på grund av samma skäl som här utvecklats, höjt sina tullar för två- eller flerfärgat porslin till omkring 1 krona per kg. Den motsvarande svenska tullen är för närvarande 60 öre. Det vill inför denna jämförelse förefalla, som om den förra året hos riksdagen föreslagna ökningen till 90 öre av tullen för det dekorerade äkta porslinet för hushållsbruk vore moderat och väl avvägd. Vad det vita äkta porslinet beträffar, så torde en ökning av samma procentuella storlek, d. v. s. 50

procent, varigenom tullsatsen bleve 45 öre, icke vara tillräcklig med hänsyn därtill, att spänningen mellan det vita och dekorerade porslinets tull därigenom komme att ökas från 30 till 45 öre. Erfarenheten har visat, att redan den nuvarande differensen är i lägsta laget, enär den möjliggjort en nationalekonomiskt sett föga önskvärd hantering, baserad på målning av importerat vitt porslin. Den nuvarande marginalen mellan de båda slagen av äkta porslin synes därför icke böra minskas, och den nya tullsatsen för den vita varan sålunda bestämmas till 60 öre. Den inbördes överensstämmelsen mellan de båda tullsatserna blir på detta sätt även praktiskt sett tillfredsställande, i det att de var för sig stå i ungefär samma proportion — 45—50 procent — till ifrågakvarande artiklars genomsnittliga importvärde.

För att åvägabringa en någorlunda likvärdig förändring av skyddet för fajansen skulle erfordras en höjning av tullsatserna för den vita varan från 10 till 35 à 40 och för den dekorerade från 16 till 40 à 45 öre per kg. Då emellertid en så kraftig höjning av tullen icke synes önskvärd och dessutom icke torde vara av behovet påkallad, förefaller det lämpligare att stanna vid tullbelopp av 20 och 35 öre för respektive den vita och den två- eller flerfärgade fajansen.

8.

Inom riksdagen har, såsom förut antytts, med anledning av tidigare framställningar i motsvarande syfte uttalats den uppfattningen, att ett förbättrat konkurrensläge för porslinsindustrien skulle kunna vinnas genom ett nedbringande av försäljningskostnaderna. Ehuru det icke är fullt klart vad som härmed åsyftats, torde det antagandet kunna göras, att man funnit de från fabrikena till mellanhänderna utgående rabatterna vara för stora. Det är visserligen riktigt, att engroshandelns rabattvillkor såväl i och för sig som teoretiskt äro relativt gynnsamma, men i detta avseende torde porslinsindustrien icke intaga någon särställning inom husgerådsbranschen, där försäljningsvillkoren i stort sett till och med äro generösare för många andra artiklar än för porslin. En grossiströrelse, baserad på expedition från eget lager samt egna resande med stora provkollektioner samt nödvändigheten av att till underkunderna avstå en skälig rabatt, vilken, enligt de normer som för närvarande tillämpas, av ingen anses för hög, motiverar utan tvivel de nuvarande grossistvillkoren. Någorlunda goda mellanhandsvinster äro överhuvud erforderliga vid en återförsäljning av den art, om vilken här är fråga, där stora lager med riklig sortering icke blott av moderna typer utan ock av äldre satser för enstaka kompletteringsköp måste föras och där det gäller en vara av ömtålig och bräcklig natur. En sänkning av mellanhandsprovisionen torde som enda följd medföra en avsevärt stegrad import, då grossisterna redan under nu rådande förhållanden kunna räkna med en betydligt högre vinstmarginal för den importerade varan än för den

svenska. Vidare förekommer numera, att bland annat tjeckiska fabriker offerera sina varor ej blott fritt förtullat, utan fritt respektive kunds lager. Detta medför leveransförmåner, vilka de svenska fabrikena icke mäktat bjuda. Särskilt för de med import mindre förtrogna detaljhandlarna är denna tjeckiska aktion av största betydelse och utgör en ytterligare fara för den svenska produktionen.

En viss rationalisering av försäljningsvillkoren skulle visserligen kunna genomföras på sådant sätt, att industrien i stället för att sälja till fixerade bruttopriser, på vilka mellanhänderna åtnjuta rabatt, överginge till försäljning efter nettopriser med frihet för återförsäljarna att själva bestämma marknadspriset. En dylik försäljningsmetod gäller ifråga om de importerade varorna. Under år 1933 har också ett försök gjorts att genomföra detta system för svenskt porslin, men kunde ej fullföljas på grund av motstånd från såväl engros- som detaljhandels sida.

Ett annat skäl, som av riksdagen anförts till stöd för ett avvisande av tidigare krav på ökat tullskydd för porslinsindustrien, är av handelspolitisk natur. Orsaker av denna art skulle nämligen enligt vederbörande riksdagsutskotts tidigare citerade uttalande ha förbjudit en under förra året ifrågasatt tullhöjning. Den sekretess, med vilken ärenden av detta slag pläga behandlas, har omöjliggjort ett närmare inträngande i de motiv, som varit avgörande för detta beslut. De kunna därför ej heller i detta sammanhang upptagas till prövning. När en stor svensk industri emellertid finner, att dess välgrundade begäran om en förstärkning av tullskyddet mötes med ett avslag, vars argumentering icke ens antydes, men om vilken kan förmodas, att den bygger på ett avvägande av intressen, där industrien dragit det kortaste strået, må det vara förklarligt, att näringen icke anser sig vara förhindrad hemställa, att ärendet upptages till förnyad prövning och att därvid endast de synpunkter få vara avgörande, som här framhållits och som kunna öppet diskuteras.

Under åberopande av vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att gällande tulltaxa skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda:¹ — — — — —

¹ Angående tulltaxeringen av vara, som delvis består av ädel metall, se 2 § d) tulltaxeförordningen.

Statistiskt nr	Tulltaxe- nr		Tull för 100 kg. kronor
		andra slag:	
		av äkta porslin:	
		vita eller enfärgade:	
1282	693	för hushållsbruk	N 60
1283	693 ^{1/2} .	andra	N 30
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilv- rade eller på annat likartat sätt dekorerade:	
1284	694	för hushållsbruk	N 90
1285	694 ^{1/2} .	andra	N 60
		av fajans (oäkta porslin), härunder inbegripna krukmakargods och andra lervaror, ej sär- skilt nämnda; ävensom kakel- och kakelugns- ornament:	
		vita eller enfärgade:	
1286	695	för hushållsbruk	N 20
1287	695 ^{1/2} .	andra	N 10
		två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilv- rade eller på annat likartat sätt dekorerade:	
1288	696	för hushållsbruk	N 35
1289	696 ^{1/2} .	andra	N 16

Stockholm den 20 januari 1934.

Th. Borell.

Ad. Lindgren.

